

ИНФОРМАЦИЯ

ЗА ФИТОСАНИТАРНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

към 06.07.2020 г.

Агрометеорологичните условия през месец юни се определяха от неустойчиво време, чести превалвания, поройни дъждове за кратко време на места и локални градушки. В началото на месеца развитието на земеделските култури протече с по-забавени темпове, при температури под нормата. През първото десетдневие на много места падналите валежи подобриха почвените влагозапаси. Подобрене на топлинните условия настъпи през втората половина на месеца, което ускори развитието на културите.

Градушки са регистрирани в по – голямата част от страната. Поражения с икономическо значение са отчетени в областите: Благоевград, Бургас, Добрич, Пазарджик, Перник, Плевен, Разград, Сливен, София област и Търговище.

ПШЕНИЦА И ЕЧЕМИК

Фенофаза:

Пшеница: „въсърсна зрялост” - „пълна зрялост“- жътвена кампания

Ечемик: „пълна зрялост”- жътвена кампания

Контрол на вредителите:

Вредна житна дървеница /Eurygaster integriceps/

Подадени са сигнали за борба срещу ларвите на неприятеля. Нападнати са 60 585 ха, от които са третирани 59 085 ха.

Брашнеста мана /Erysiphe graminis/

Установено е нападение по класовете в областите: Благоевград и София област.

Септориози по житните /Septoria tritici, Septoria nodorum/

В област Плевен е отчетено нападение от болестта, своевременно е изведена химична борба.

Фузариоза /Fusarium spp./

През месец юни масово нападение от патогена е установено в София област.

ПРОЛЕТНИ ОКОПНИ КУЛТУРИ

Фенофаза:

Слънчоглед: „бутонизация” - „начало на цъфтеж”;

Царевица: „3/7 ми лист” - „изметляване”;

По данни на МЗХГ, към момента на територията на страната са засети **818 822 ха** със слънчоглед и **584 371 ха** с царевица.

При слънчогледа общо третираните площи с хербициди са **588 688 ха (71,9 %)**. Почвени хербициди са приложени на **318 834 ха (39 %)**, а вегетационни на **195 971 ха (24 %)**.

В слънчогледовите посеви е извършено предсеитбено торене с азотни торове на **377 575 ха (46 %)**. Към момента са наторени **181 193 ха (22 %)** с фосфорни и **138 213 ха (17 %)** с калиеви торове.

В царевичните посеви на площ от **272 604 ха (46,6 %)** са внесени почвени, а на **233 334 ха (39,9 %)** вегетационни хербициди.

Контрол на вредителите:

В царевичните посеви се наблюдава нападение от *Листни въшки /сем. Aphididae/* върху оформените метлици на растенията в областите: Враца, Кюстендил и Търговище. Плътноста им е под ПИВ и варира от 0 до 5% нападнати растения.

В слънчогледовите посеви е констатирана поява на листни въшки в ниска степен на нападение – 0-5% в област Търговище. До 20% нападнати растения с плътност около ПИВ се наблюдава в област Перник. Нападение е констатирано и в част от площите на област София-град.

Царевичен стъблопробивач /Ostrinia nubilalis/

През месеца юни продължи развитието на неприятеля. Отчетено е излюпване и начало на вредна дейност на ларвите от първо поколение. В областите: Варна, Видин, Враца и Монтана отчетената плътност е под ПИВ, а в областите: Пловдив и Силистра нападението надвишава ПИВ. Изведена е химична борба.

Сив царевичен хоботник /Tanymecus dilaticollis/

В област Силистра предпазно третиране срещу вредителя е извършено на 200 ха.

Обикновена житна пиявица /Oulema melanopa/

През месец юни в царевични посеви в областите: Враца, Разград, Търговище и Ямбол е установена поява на възрастното от новото поколение. Отчетената плътност на вредителя е под ПИВ.

Фома /Phoma macdonaldii/, Фомосис /Diaporthe helianthi/, Склеротиния /Sclerotinia sclerotiorum/, Сиво гниене /Botrytis cinerea/

По оперативни данни на БАБХ, в област Варна срещу патогените е извършено предпазно третиране на площ от 9 500 ха слънчоглед. В област Враца е извършено предпазно третиране срещу Фома на 4 300 ха. В област Плевен са нападнати 14 160 ха от Фома и Фомосис, а са третирани 27 430 ха. На територията на област Разград на площ от 3 820 ха е извършено предпазно третиране срещу Фомосис и Склеротиния. В област Силистра са извършени предпазни третираня срещу Фома на 500 ха и Склеротиния на 450 ха.

Към настоящия момент нападнатите слънчогледови посеви от Фома и Фомопис са 14 160 ха. Общо третираните площи са 45 550 ха. Третиране срещу Склеротиния е проведено на 13 770 ха.

РАПИЦА

Фенофаза:

- „узряване“ -, *Бургас, Варна, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик, Перник, Разград, Русе, Сливен, София град, София област и Търговище;*
- „прибиране“ – *Силистра, Стара Загора, Шумен, Ямбол;*

По оперативни данни на БАБХ, общата посевна площ за страната е **113 950 ха**, в това число:

Подхранени площи – **99 095 ха** (87 % от посевната площ)

Пропаднали площи – **2 898 ха** (2,5 % от посевната площ)

Презасети площи – **801 ха** (0,7 % от посевната площ)

През отчетният период културата е в добро фитосанитарно състояние. Не се наблюдават прояви на болести и неприятели. На отделни места в страната стартира кампанията по прибирането ѝ.

ТЮТЮН

Фенофаза: „бутонизация“

Агроклиматичните условия през месец юни, бяха благоприятни за поява на гъбни и бактериални болести по тютюна.

Беритбата е в разгара си. Дъждовете, създадоха условия за голям прираст на растенията. Подбрани са долните листа, където е най-голямото нападение от див огън и мана.

Контрол на вредителите:

Тютюнев трипс /Thrips tabaci/

Неприятелят е открит във всички агроекологични райони. Степен на нападение достига ПИВ - единични трипси на 10-12 % нападнати растения. Наблюдава се повредата „бяла жила“. Единствено в област Пловдив се наблюдава поява на бронзавост. Към момента площите са третирани два до три пъти.

Листни въшки /сем. Aphididae/

Във всички тютюнопроизводителни райони степента на нападение варира между 5-10 % нападнати растения. Все още не се наблюдават колонии от въшки. В област Пловдив са се появили мозайки. Извършват се химични третираня.

Мана по тютюна /Peronospora tabacina/

През първата десетдневка на месец юни е констатирана поява на болестта в областите: Кърджали, Пазарджик и Стара Загора. В област Кърджали, степента на нападение е ниска – еденични петна на 1-6 лист. С нарастването на растението намалява разпространението

на болестта, тъй като са подбрани долните листа, където е най-голямо нападението. В районите, в които се отглежда тютюн, до момента е третирано два до три пъти.

Див огън /Pseudomonas syringae pv. tabaci/

През месец юни след падналите градушки се наблюдават прояви на болестта. Извършено е третиране с медни продукти. Нападнатите площи са се увеличили. Степен на нападение – 1-2 степен по долните листа.

СЕМКОВИ ОВОЩНИ ВИДОВЕ

Фенофаза:

Ябълки и круши: „нарастване на плода“

Контрол на вредителите:

Обикновена крушова листна бълха / Psylla pyri/

През периода, в областите: Пазарджик и Пловдив се наблюдават смесени форми на неприятеля - яйца, ларви и възрастни. Плътноста остава над регистрираните ПИВ.

Ябълков плодов червей /Laspeyresia pomonella/ = /Cydia pomonella/

През месец юни се наблюдава развитие на първо и второ поколение. Констатирана е вредна дейност на гъсеници от първо поколение на неприятеля. Седмичният летеж варира от 11-18 бр. пеперуди/ФУ в област Благоевград, 15-28 пеперуди в област Пловдив, 4-7 бр./уловка за седмица в област Кюстендил, 10-15 бр./уловка за седмица в област Пазарджик, в област Силистра – 4 бр./уловка за седмица. През третата десетдневка на месеца се наблюдава изхранване на гъсеници от първо поколение на неприятеля и какавидиране.

Начало на летеж на пеперуди от второ поколение е отчетено в област Благоевград. Плътноста в наблюдаваните градини е 3-6 % повреди от гъсеници първо поколение в област Благоевград, 1-3 % червивост в област Варна, до 1-2 % червивост в област Пазарджик, 1-1,5 % пресни вгризвания в област Стара Загора.

Червен овощен акар /Panonychus ulmi/

През месец юни се наблюдава развитие на смесени популации от летните поколения на неприятеля. В област Благоевград плътността е 3-4 до 28 броя/лист, 2-3 подвижни форми на лист в област Пазарджик. Високите температури от втората половина на месеца провокираха първите прояви от избронзовяване, причинени от паяжинообразуващия акар и червения овощен акар.

Кръгломинаращ молец /Cemiostoma scitella / = /Leucoptera malifoliella/

През месец юни, се наблюдава развитие на второ поколение на неприятеля. Плътноста остава ниска, в сравнение с констатираната такава в предходни години. Констатирано е повишаване на популационната плътност и разширяване ареала на разпространение, в изолирани градини в някои области на страната, при развитие на второ поколение.

Бяла американска пеперуда /Nyctantrix cunea/

През месец юни, приключи развитието на първо лятно поколение. От края на месеца е регистрирано начало на какавидиране на изхранените гъсеници. Плътноста на неприятеля остава висока по уличното озеленяване с черници и ацери в област Пловдив. Повишена е плътността на първо поколение в градските зони на област Пазарджик.

Струпясване по ябълката /Venturia inaequalis/

Ежедневните превалявания в различните области на страната през месец юни, провокираха развитието на струпясване и повишаване степента на нападение от патогена. Степента на нападение в област Благоевград е 1-2-ра степен по листата (нападнати от 5 до 15%), 1-2-ра степен по плодовете (от 1 до 6 и над 6 петна по плода); област Бургас - ниска степен на нападение; област Варна по листата е 5-12 %, по плодовете 3-10 %; област Враца 0-5 % нападение; област Търговище 2-7 % по листата, 0-5% по плодове; област Монтана - слаба степен на нападение по листата; слаба до средна степен на нападение по листата и единични петна по плодовете в област Кюстендил; 1-3 % степен на нападение в област Ловеч; 0-4 % нападнати листа в област Силистра; петна по листата - 8 до 25 % в област Кърджали; слаба до средна степен на нападение в област Сливен.

Брашнеста мана по ябълката /Podosphaera leucotricha/

В област Благоевград е констатирано нападение от 5 до 25 % по леторастите. Проведени са две третираня за едновременна борба със струпясването. В област Бургас се наблюдава слаба до средна степен на нападение. В областите: Кюстендил, Монтана, Пазарджик и Сливен степента на нападение е слаба. Силна степен на нападение по чувствителните сортове е отчетена в област Пловдив; 0-5 % нападнати листа се наблюдават в област Силистра; 0-1 % нападение в област Ловеч.

Огнен пригор /Erwinia amylovora/

Силна степен на проява в масиви с история на заболяването има в област Пловдив. Повреди по леторастите и плода се наблюдават в област Пазарджик в градини с констатирано нападение от предходните месеци. Плътноста в област Благоевград е 8-15 % нападнати летораста.

КОСТИЛКОВИ ОВОЩНИ

Фенофаза:

Череша и вишня: „беритба“;

Сливи: „нарастване на плодовете” - „начало на узряване“;

Праскови и кайсии: „растеж на плодовете ” – „беритбена зрялост“;

Контрол на вредителите:

Черешова муха /Rhagoletis cerasi/

Приключи вредната дейност на ларвите на черешовата муха, но летежът на мухата продължава. През месец юни е отчетен край на летеж в областите: Пловдив и Търговище. Обилните валежи по време на наедряването и зреенето на черешите, благоприятстваха дружното имагениране на неприятеля и в сравнение с предходни години се отчита по-висока численост на уловените мухи по лепливите плоскости – в област Благоевград до 75 бр.мухи на уловка за седмица. Процентът на червивост също е по-висок. В областите:

Благоевград и Търговище е установена до 10 % червивост на плодовете. За контрол на черешовата муха са сигнализирани две до три третириания. Три пръскания са сигнализирани и извършени в областите: Кюстендил, Пловдив, Стара Загора и Търговище при къснозреещите сортове череша. Третириани площи 8 900 ха веднъж и 3 550 ха два пъти.

Черна черешова листна въшка /Myzus cerasi/

През месец юни продължава вредната дейност от неприятеля, в по-ниска плътност в сравнение с предходната година. Плътност около ПИВ е отчетен в областите: Благоевград и Пазарджик. Третириани площи са общо 4 275 ха.

Тетранихови акари /сем. Tetranychidae/

Наблюдава се повишаване на популационната плътност на летните поколения на тетраниховите акари в област Благоевград (АЕР Петрич и Сандански). Регистрирана е плътност от 6-15 броя лист, нападната 5-8% от листната маса. Проведено третиране на 20 ха.

Сливов плодов червей /Laspeyresia funebrana/=/Grapholita funebrana/

Приключи развитието на първо поколение на неприятеля. Общо третириани площи срещу първо поколение са 6 914 ха един път и 5 569 ха два пъти. На лице е добра опасност на плодовете. По феромонови уловки се отчита постоянен летеж на неприятеля и застъпване на двете поколения. От средата на месец юни е установен летеж на пеперудите от второ поколение и яйцеснасяне. От края на месеца започва излюпване на гъсеници от второ поколение в областите: Пазарджик, Пловдив и Стара Загора. Предстои провеждане на третиране, срещу второ поколение на плодовия червей.

Листни Въшки /сем. Aphididae/

И през месец юни в насажденията от сливи, продължава вредната дейност на листните въшки, но при по-ниска популационната плътност при сливи. Общо проведени третириания на 3 054 ха.

В прасковените насаждения плътността от листни въшки остава повишена, около и над ПИВ. Проведени по 1-2 третириания в районите на Благоевград, Пазарджик и Сливен. Общо третириани площи за страната са 2 047 ха.

Сливов щитonosна въшка /Parthenolecanium corni/

Проявите от неприятеля са локализиран главно в старите масиви в област Пловдив. За периода са обявени две летни пръскания. Едно третиране е извършено на площ от 1 400 ха.

Сливов семеяд /Eurytoma schreineri/

Развитие и вредна дейност на сливов семеяд се наблюдава в област Търговище. Установените поражения към момента са между 5 и 15 % в различните градини, в зависимост от начина на производство – конвенционално или биологично. Очаква се опадването на плодовете да продължи и през месец юли. Няма информация за третириани площи.

Източен плодов червей /Grapholita(Aspila) molesta/

Развитие и вредна дейност на източен плодов червей в сливови градини се наблюдава в област Пловдив. Плътността на неприятеля там е над ПИВ – 20-30 пеперуди/седмица/на феромоново уловка. За борба срещу неприятеля се провежда по едно третиране срещу първо и второ поколение на 1 400 ха.

Анарзия /Anarsia lineatella/

В южните райони на страната е приключило развитието на първо лятно поколение. През първата десетдневка на месец юни в област Благоевград е регистриран летеж на второ лятно поколение. В различните райони на страната неприятеля е от стадий какавидиране на първа лятна генерация, до начало на летеж на второ лятно поколение. Извършени са от две до три третириания, комбинирано с борбата срещу източен плодов червей.

Черничевата щитоносна въшка/Pseudaulacspis pentagona/

Плътността на неприятеля в област Благоевград надвишава ПИВ - 47-62 бр. ларви /1 м. клонка. През третата десетдневка на месец юни се наблюдава излюпване на ларвите от второ поколение. Проведени са третириания на 215 ха за ограничаване вредната дейност на ларвите от това поколение.

Зелен бръмбар /Anomala vitis/

През месец юни се наблюдава масово вредна дейност от неприятеля в района на Благоевград. Установената плътност е 8-12 бр./100 летораста.

Късно кафяво гниене /Monilinia fructigena/

Валежите по време на узряването на средно ранните и късните сортове череша провокираха развитие на късно кафяво гниене. Отчетена е първа степен на нападение от 3-7% нападнати плодове, слабо нападение. Третириани са 1 208 ха череша в областите: Благоевград, Пазарджик, Пловдив и Стара Загора.

Високата въздушна влажност и чести превалявания провокираха първите прояви в сливовите насаждения. До момента нападението от гъбната болест по плодовете на сливите остава слабо. Третириани са 1 496 ха веднъж. В област Ловеч са извършени две третириания.

Агроклиматичните условия през периода, способстваха натрупване на инфекциозен фон от болестта при праскови и кайсии. Процентът на нападение все още е слаб, но се очаква повишаване на нападението от патогена, с нарастване на плодовете, в градини с пропуснати растително защитни практики. В кайсиевите насаждения е приложено масово по едно третиране. На места са извършвани от едно до две комбиниран третириания срещу Източен плодов червей и Анарзия. Степента на опасност е много добра.

Бяла ръжда (цилиндроспориоза) по черешата и вишната /Blumeriella jaapii/

След падналалите валежи от средата на месец юни се наблюдава разпространение на гъбната болест. Нападението остава слабо по чувствителните сортове череша, в областите: Пловдив и София област е отчетена до средна степен на нападение. Третириани са 3 598 ха веднъж и 1 401 ха два пъти.

Сачмянка /Stigmia carpophila/

И през месец юни продължава разпространението на болестта по листата и плодовете на черешите. През месеца няма провеждани третираня.

Падналите валежи и благоприятните температури допринесоха за масовата проява на сачмянката по прасковата в област Благоевград, където е отчетена първа степен на нападение - 1-2 петна на плод.

Брашнеста мана по праскова /Sphaerotheca pannosa var. Persicae/

Честите валежи съпроводени с оптимални температури, активизират спороношението на патогена по листата и плодовете и провокираха развитието на болестта. Установена е първа степен на нападение по листата и 5-10 % нападнати плодове в област Благоевград.

В областите: Пазарджик, Пловдив и Сливен е отчетена от слаба до средна степен на нападение по плодовете. Приложени са средно по две растителнозащитни практики, като опазеността на реколтата е добра.

ЛОЗЯ***Фенофаза: „бутонизация” - „отделяне на ресата - цъфтеж”*****Контрол на вредителите:*****Шарен гроздов молец /Lobesia botrana/***

През отчетния период, в областите: Пазарджик и Пловдив се наблюдава излюпване на гъсеници от второ поколение. В област Търговище са констатирани повреди от гъсениците и е установен летеж на пеперудите от второ поколение. През третото десетдневие на месец юни е отчетено излюпване на гъсеници от второ поколение в област Благоевград. Там е проведено третиране на площ от 5 135 ха. Плътноста на неприятеля е около ПИВ за преобладаващата част от лозовите насаждения с винени сортове. В насажденията с десертни сортове се наблюдава устойчиво висока плътност над ПИВ.

Лозова краста /Eryophyes vitis/

В област Благоевград е установена масова вредна дейност от възрастни и ларви. Отчетената плътност е 10 % нападнати лозя. Проведени са три третираня на 410 ха.

Жълт лозов акар /Schizotetranychus ulmi/

През месец юни в района на Пазарджик не е установена висока популационна плътност над регистрираните ПИВ на жълт лозов акар. Отчетена е вредна дейност на възрастни и ларви в област Благоевград при 15-18 % нападнати летораста. Извършено е третиране на 1 150 ха.

Мана по лозата /Plasmopara viticola/

Честите превалявания и високата влажност през периода, стимулираха развитието на патогена. Наблюдава се увеличение на степента на нападение, въпреки изведените растителнозащитни мероприятия. Към момента в страната са протекли от 5 до 7 инкубационни периода.

Брашнеста мана /Oidium tuckeri/

В цялата страна е установено сравнително силно нападение от патогена по листа /образуване на брашнести налепи/ и гроздове. В област Благоевград са проследени 5 инкубационни периода. В област Разград са установени петна по листата. В районите на Благоевград, Пловдив и Търговище се наблюдава по-голямо нападение. В цялата страна са извършени между трети и пет третираня.

Сиво гниене /Botrytis cinerea/

Първите симптоми на сиво гниене се наблюдават по индикаторни, чувствителни сортове. Почти в цялата страна са извършени от едно до две превантивни третираня.

КАРТОФИ

Фенофаза:

- *За ранни сортове - „прибиране“ в районите на Пловдив и Пазарджик;*
- *За средно-ранни сортове в равнинните райони - „цъфтеж“;*
- *За късни сортове и средно-ранни сортове в планинските райони - „образуване на странични разклонения” - „образуване на клубени”*

По данни на МЗХГ, към момента в страната са засадени 9 532 ха с картофи.

По оперативни данни на БАБХ с почвени хербициди след засаждане, преди поникване са третирани **5 458 ха (57,3 %)**. Вегетационни хербициди са внесени на **2 170 ха (22,8 %)**.

Наторени със сложни комбинирани торове при засаждането са **4 880 ха (51,2 %)**. Наторени в района на Смолян са: с *азот* - **1 100 ха (11,5 %)**, с *фосфор* - **800 ха (8,4 %)** и с *калий* - **800 ха (8,4 %)**. В София област на **500 ха (5,2 %)** са внесени Патент Калий и Карбамид.

Контрол на вредителите:

Колорадският бръмбар /Leptinotarsa decemlineata/

В страната се наблюдава развитие на второ поколение на неприятеля. Излюпване на ларви от това поколение е констатирано в областите: Пазарджик, Пловдив и Стара Загора. До момента са третирани 7 038 ха от един до четири пъти.

Картофен молец /Phthorimaea operculella/

Повишаване летежа на пеперудите на картофения молец по феромоновите уловки е установен в област Пазарджик. В област Кюстендил се наблюдава силен летеж на неприятеля - 29-42 бр./уловка/седмица, а в София област - 46 бр./уловка/седмица.

Зимен сив червей /Agrotis segetum/

В област Благоевград през месец юни са отчетени поява и нападение на първо поколение на неприятеля. Отчетени са 0-6 % повреди по малките клубени от първо поколение в област Кюстендил.

Картофена мана /Phytophthora infestans/

Единични петна и слаба степен на нападение от болестта се наблюдават в почти цялата страна. Изсъхнали растения и силна степен на нападение се наблюдава в област Видин. Общо третирани до момента срещу картофена мана са 6 282 ха от един до пет пъти.

Кафяви листни петна /Alternaria solani/

През месец юни е отчетена слаба степен на нападение от болестта в почти цялата страна. В област Видин е отчетена средна степен на нападението. Общо третирани до момента са 3 852 ха от един до три пъти.

ПРОФ. Д-Р ПАСКАЛ ЖЕЛЯЗКОВ, ДВМ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ДВ/РЗККППЗ/БАБХ